

1.11.2017

GÄLDENÄRENS OCH KONKURSBOETS BOKFÖRING OCH REVISION I ETT KONKURSBO 10

1 OM BOKFÖRING

1.1

Slutförande av gäldenärens bokföring och bokslut vid konkurstidpunkten

1.1.1

Slutförande av bokföringen

Bokföringen för en gäldenär som försatts i konkurs är i praktiken alltid ofullständig. Bokföringsskyldigheten är uppfylld då noteringar av affärstransaktioner gjorts enligt 2 kap. 4 § i bokföringslagen (1336/1997). Bestämmelsen förutsätter att kontantbetalningar bokförs utan dröjsmål och att övriga noteringar görs månadsvis eller med en annan motsvarande periodisering på så sätt att deklARATIONER till myndigheterna för beskattning eller andra syften kan upprättas på det sätt som föreskrivs om uppdaterad bokföring i 6 § andra meningen, och den som ansvarar för ett företags eller en stiftelses bokföring kan uppfylla sin tillsynsskyldighet. Vad gäller momsskyldiga ska noteringar av affärshändelser, på grund av redovisningen av skatt, i praktiken göras 1,5 månader från kalendermånadens utgång. Bokslutet för en utövare av näringsverksamhet ska upprättas enligt 3 kap. i bokföringslagen inom fyra månader från det att räkenskapsperioden upphört.

Boförvaltaren ska se till att gäldenärens bokföring slutförs fram till den tidpunkt när konkursen började och att ett bokslut upprättas för den räkenskapsperiod som avslutades när konkursen började (KonkL 9:3). Noteringarna ska göras och bokslutet ska upprättas genom att i tillämpliga delar följa bokföringslagen och -förordningen. Boförvaltarens skyldighet att se till att konkursgäldenärens bokföring slutförs, grundar sig på konkurslagen och inte på bokföringslagen. En boförvaltare kan inte straffas för ett bokföringsbrott utifrån 30 kap. i strafflagen, om en konkursgäldenärs bokföring inte kan slutföras. En boförvaltare kan ha ett straffrättsligt ansvar enbart om konkursboet är bokföringsskyldigt utifrån affärsverksamhet som konkursboet utövar.

Boförvaltaren är inte skyldig att slutföra bokföringen, om bokföringen när konkurrensen börjar är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för ett tillförlitligt bokslut (KonkL 9:3).

Det är alltså möjligt att låta bli att föra bok då den försumrats under en lång tid eller då material försvunnit eller förstörts. Det är möjligt att inte föra bok och upprätta ett bokslut också då boet inte har de tillgångar som krävs för detta. Undantagsvis kan det också vara icke-ändamålsenligt att slutföra bokföringen också av en annan orsak. Det är inte möjligt att låta bli att slutföra bokföringen vid fullständig konkurs enbart på grund av att den ger upphov till kostnader.

Om man beslutat att låta utföra en särskild granskning av en konkursgäldenärs verksamhet, kan den som utför den särskilda granskningen också se till att gäldenärens bokföring slutförs som en del av den särskilda granskningen. I så fall handlar det främst om teknisk notering av verifikat. I berättelsen över den särskilda granskningen ska det separat nämnas, i vilken utsträckning anteckningarna gjorts av granskaren.

Om det i ett medellöst bo finns skäl att misstänka brott eller en återvinnings-, skadestands- eller annan betydande ansvarsgrund, ska boförvaltaren underrätta i första hand de största borgenärerna eller efter behov konkursombudsmannen om detta, vilka också kan vidta behövliga åtgärder. Boförvaltaren ska i den gäldenärsutredning som han eller hon upprättat anmäla, om det i boet finns tecken på ovan nämnda ansvarsgrunder.

1.1.2 Bokföringskostnader

Bokföringsmaterial som gäller gäldenärens rörelse eller yrke ingår i konkursboet (KonkL 5:4). Om gäldenärens bokföringsmaterial innehas av en annan än gäldenären, ska denne överlåta det till konkursboet. En bokförare ska utöver bokföringsmaterial som gäller gäldenären och som är i dess besittning också i läsbar form enligt 7:2.1 i bokföringslagen överlåta det bokföringsmaterial som det upprättat. Om bokföring upprättas för gäldenären och bokföringsmaterialet förvaras i elektroniskt format, är också producenterna av dessa tjänster skyldiga att till konkursboet överlåta det bokföringsmaterial som rör gäldenären och är i dess innehav.

Konkursboet ska ersätta enbart de direkta kostnader som hänför sig till överlämnandet av materialet (KonkL 9:3.2, RP 26/2003, s. 104). Konkursboet är skyldigt att ersätta kopierings-, utskrifts- och sändningskostnader för bokföringen som direkta kostnader. Den som innehar bokföringen ska överlåta det material som den upprättat och gäldenärens verifikat till konkursboet, trots att det är osäkert om konkursboet kan ansvara för de kostnader som uppkommer.

Om konkursboet vill fortsätta att använda en lagrings- och behandlingstjänst för bokföringen, betalar konkursboet en ersättning enligt sitt åtagande för detta. En tjänstetillhandahållare kan inte som villkor för fortsättning av tjänsten ställa att konkursboet som en massaskuld betalar obetalda fakturor från tiden före konkursen. Efter att en konkurs börjat har en tjänsteproducent inte rätt att häva ett tjänsteavtal som ingåtts med en gäldenär utifrån betalningsdröjsmål hos gäldenären, om konkursboet med stöd av KonkL 3 kap. 8 § meddelar att det förbinder sig till avtalet och vid behov ställer en säkerhet för fullgörandet av egna avtalsplikter.

Om tjänsten stängts innan konkursen börjat och konkursboet vill ta tjänsten i drift, ska konkursboet betala en ersättning enligt en normal debiteringsgrund för att på nytt öppna tjänsten. Om ett konkursbo begär att få bokföringsmaterial i läsbar form utan att ha öppnat en tjänst på nytt, betalar konkursboet enbart för kostnaderna för överlämnandet.

Konkursboet ansvarar för skäligen fordringar från de två föregående månaderna innan konkursen börjat, vilka uppkommit för att upprätta gäldenärens bokföring. Detta ansvar gäller dock inte för en fordran för en arbetstagare som tjänstgjort för gäldenären (KonkL 16:2.2). Ett konkursbo är med andra ord betalningsskyldigt, om bokföringsarbete låtit utföras under de två sista månaderna före konkursen. Följaktligen är det möjligt att konkursboet måste betala en ersättning för en bokföring som också under en lång tid försumrats, om bokföringsarbete utförts under de två senaste åren innan konkursen börjat. Med rimlig fordring avses en arbetsmängd som debiterats enligt en sedvanlig faktureringsgrund.

Om bokföringen försumrats så att konkursboet inte utan oskäligen svårigheter kunnat klarlägga den bokföringsskyldiges ekonomiska resultat och ställning eller viktiga affärshändelser i den bokföringsskyldiges rörelse, kan de som ansvarar för försummelsen bli personligt ansvariga för skäligen kostnader för att slutföra bokföringen. (KonkL 9:5). I vissa fall kan det vara nödvändigt att också slutföra lönebokföringen för att utreda det ekonomiska resultatet och den ekonomiska ställningen. Ersättningsskyldigheten förutsätter att försummelsen är väsentlig. En rimlig kostnad innebär i praktiken till exempel en faktura av en bokföringsbyrå. Efter att ansvarsgrunden utretts, ska boförvaltaren kräva en ersättning för dödsboet. Delegationen rekommenderar att boförvaltaren strävar efter att komma överens om ersättningen och tar ut den i förskott av den ersättningsskyldige. Boförvaltaren kan också erbjuda den ersättningsskyldige möjlighet att på egen bekostnad se till att bokföringen slutförs och att ett bokslut upprättas.

1.1.3

Bokslut och diverse anmälningar

Boförvaltaren sköter upprättandet av bokslut och inlämnandet av en skattedeklaration såväl för räkenskapsperioden före konkursen som för den räkenskapsperiod under vilken företaget försatts i konkurs. En boförvaltare ska i enlighet med god boförvaltningssed sörja för sådana skattedeklarationer, vars deklarationstidsfrist utgår efter att konkursen börjat. Konkursboets intresse kan förutsätta att boförvaltaren också sköter de skattedeklarationer, vilka konkursgäldenären försummat att lämna in och vars ordinarie inlämnandetid redan gått ut.

Enligt 7 a § i lagen om beskattningsförfarande ska ett samfund lämna in en skattedeklaration elektroniskt. Skatteförvaltningen kan utifrån en särskild grund godkänna att deklARATIONEN lämnas in i pappersform. Bestämmelsen tillämpas också på konkursbon.

Om boförvaltaren inte har tillgång till sådant bokföringsmaterial utifrån vilket konkursgäldenärens bokföring och bokslut kan upprättas och en skattedeklaration lämnas in, ska boförvaltaren underrätta Skatteförvaltningen om detta. Det är också möjligt att tiden för att lämna in en skattedeklaration förlängs. En motiverad begäran ska överlämnas till Skatteförvaltningen i god tid, senast på den sista dagen för att lämna in skattedeklaration.

Boförvaltaren ska också fullgöra de skyldigheter som gäller överlämnande till myndigheterna av de anmälningar som förutsätts i den övriga lagstiftningen, såsom deklarationsskyldigheten enligt 4 kap. i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och enligt 17 kap. i mervärdesskattelagen. Deklarationsskyldigheten gällande arbetsförhållanden har behandlats i delegationens rekommendation 4.

En bokföringsskyldig som försatts i konkurs eller en företrädare för denne undertecknar de bokslut (3 kap. 7 § i bokföringslagen) och skattedekclarationer som gäller tiden före konkursen. Till exempel om ett företags räkenskapsperiod upphört 31.12.2007 och företaget försatts i konkurs 12.3.2008, undertecknar företrädaren för konkursgäldenären bokslutet och skattedeklaration för år 2007 och därtill per tidpunkten för försättande i konkurs år 2008. Boförvaltaren kan rikta gäldenärens uppmärksamhet mot eventuella straffrättsliga påföljder, som kan orsakas av att skattedeklaration inte lämnas in på behörigt sätt.

1.2

Konkursboets bokföring

Boförteckningen utgör grunden för ett konkursbos bokföring.

De åtgärder som förvaltningen av ett konkursbo vidtagit ska kunna verifieras och kontrolleras i efterskott av borgenärerna, gäldenären och tillsynsmyndigheterna under hela tiden för boförvaltningen.

Konkursboet ska ha sådan bokföring, som boets omfattning och art förutsätter. Boförvaltaren ska se till att konkursboets bokföring är ordnad på ett ändamålsenligt sätt (KonkL 16:1). Anordnandet av bokföring behandlas i punkterna 1.2.1–1.2.3.

Bokföringen ska grunda sig på daterade och numrerade verifikat enligt 2 kap. 5 § i bokföringslagen. Noteringarna ska göras utan dröjsmål.

De rekommendationer som ges här gällande bokföringen för ett konkursbo påverkar inte konkursboets bokföringsskyldighet, som grundar sig på bestämmelserna i speciallagarna.

1.2.1

Ett konkursbo som inte utövar affärsverksamhet (realisationsbo)

Ett konkursbo ska ha en bokföring som med beaktande av dess art och omfattning är ändamålsenlig. Utifrån bokföringen ska det utan svårigheter vara möjligt att utreda rätta och tillräckliga uppgifter om intäkterna och utgifterna, realisationer, influtna penningmedel och utbetalade utdelningar.

Boets intäkter ska åtminstone specificeras i bestående aktiva (anläggningstillgångar) och rörliga aktiva fordringar (omsättningstillgångar), intäkter från realisation, intäkter från indrivning av fordringar, intäkter från affärsverksamhet som boet fortsätter, ränteintäkter, hyresintäkter och övriga intäkter.

Konkursboets kostnader ska specificeras åtminstone i kostnader på grund av konkursförfarandet, förvaltning av pantad egendom och försäljning, i arvodet till boförvaltaren, rättegångskostnader och i övriga kostnader för boförvaltning. Det finns skäl att dela in övriga boförvaltningskostnader enligt olika kostnadsarter i egna underkonton.

I konkursbon där det enbart finns få kontohändelser och där penningrörelsen är koncentrerad till ett bankkonto, kan bankens kontoutdrag användas som bokföring. På kontoutdraget ska man anteckna det verifikatnummer som överensstämmer med kontotransaktionen. I så fall är det möjligt att göra en anteckning om försäljning av egendomen till exempel i kopian över boförteckningen, vilken redogör för vilken egendom som sålts och vilket verifikatnummer som motsvarar försäljningen.

Utifrån konkursboets bokföring ska det vara möjligt att lägga fram en redovisningsräkning som beskriver boets realisationssituation. I beräkningen ska man inkludera boets kontanta med avdrag för kvittningar då konkursen börjat, med tillägg för specificerade realisationsintäkter och med avdrag för specificerade kostnader och utbetald utdelning.

Om det i boet finns fler än en pantborgenär, borde specifikationer göras i redovisningsräkningen i intäkterna enligt pantegendomspost och i utdelningarna enligt pantborgenär.

Medel som betalats till boet som påskyndad lönegaranti är inte intäkter för konkursboet. Prestationer som boet fått utifrån lönegarantin och som boet betalat ut till arbetstagarna ska visas under en egen punkt separat från intäkterna och kostnaderna i redovisningsräkningen. I den utsträckning som det handlar om massaskulder, skrivs den prestation som fåtts av boet som en massaskuld gentemot lönegarantimyndigheten.

En redovisningsräkning ska alltid upprättas för slutredovisningen av konkursförvaltningen och för årsredogörelsen under konkursförfarandet. Syftet med en redovisningsräkning är att visa realisationsresultatet, boets kostnader och den kumulering som följaktligen ska delas till borgenärerna och att ge en bedömning om den utdelning som eventuellt ännu kumuleras senare.

Trots att ett bankkontoutdrag utgör bokföringen för ett konkursbo, ska boförvaltaren alltid innan slutredovisningen upprätta ovan nämnda redovisningsräkning.

Som bilaga till redovisningen finns en modell över de konton som ska användas i bokföringen, vilka vid behov ska läggas till eller raderas enligt boets särdrag.

Modellen kan också användas som en redovisningsräkning, genom att rubricera inkomstkontona som intäkter och utgiftskontona som utgifter.

1.2.2

Ett konkursbo som fortsätter affärsverksamheten

Om ett konkursbo fortsätter gäldenärens affärsverksamhet, fortsätter också bokföringsskyldigheten enligt bokföringslagen (bokföringslagen 1 kap. 1 § 3 mom.). Också bestämmelserna i skattelagarna gällande skatte- och betalningsskyldigheten för ett konkursbo förutsätter att bokföringen sköts (bl.a. inkomstskattelagen 19 §, mervärdesskattelagen 14 § och lagen om förskottsuppbörd 9 § 2 mom.).

Med fortsättning av affärsverksamheten avses sedvanligen inte en situation där konkursboet enbart realiserar gäldenärens rörelseegendom eller slutför oavslutade arbeten, om omsättningstillgångar inte skaffas för verksamheten i en omfattning som är större än ringa.

Trots att bokföring enligt bokföringslagen förts i ett konkursbo, ska en redovisningsräkning enligt punkt 1.2.1 upprättas. Därför ska konkursboets kontokarta och bokföringssystemet omarbetas, så att en redovisningsräkning kan upprättas utifrån bokföringen.

En bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen upphör då affärsverksamheten upphör. Därefter upprättas konkursboets bokföring enligt punkt 1.2.1.

1.2.3

Konkurser som förfaller

Om en konkurs förfaller, annulleras eller om ett beslut om försättande i konkurs hävs, ska boförvaltaren på behörigt sätt verifiera alla penning- och rörelsetransaktioner under konkurstiden och upprätta en redovisningsräkning för gäldenären, vilken redogör för till vad boets medel använts. Konkursgäldenärer ska ges kopior över inkomst- och realisationsverifikat från konkurstiden, vilka kan vara av betydelse till exempel för gäldenärens beskattning. Det är möjligt att ta ut en rimlig ersättning för kopiorna.

Om en konkurs förfaller, ska boförvaltaren på begäran ge borgenärerna en utredning som redogör för förvaltningen av konkursboets egendom, användningen av penningmedlen i boet och uppgifter som gäller övriga åtgärder.

Efter att ett beslut om att en konkurs förfallit vunnit laga kraft, ska boförvaltaren överlåta gäldenärens bokföring jämte verifikat, förutom om konkursombudsmannen eller förundersökningsmyndigheten kräver att få materialet i sin besittning för att granska det. En konkursgäldenär är skyldig att ta emot och förvara bokföringsmaterial på det sätt som 2 kap. 10 § i bokföringslagen förutsätter.

1.3

Förvaring av gäldenärens och konkursboets bokföring

En boförvaltare ska ta gäldenärens bokföring i sin besittning. Om gäldenären, då konkursen börjar, innehar bokföringsmaterial som det redan varit möjligt att förstöra, har boförvaltaren en skyldighet att ta också sådant material i sin besittning.

En boförvaltare ska arkivera en konkursgäldenärs bokföringsmaterial och förvara bokföringsböckerna i 10 år och verifikat i 6 år i enlighet med 2 kap. 10 § i bokföringslagen. Om konkursen förfaller, ska bokföringen överlåtas till gäldenären.

En boförvaltare kan ställas inför straffrättsligt ansvar, om han eller hon, som ansvarig för förvaringen av en konkursgäldenärs bokföringsmaterial förstör, tappar bort eller skadar gäldenärens bokföringsmaterial (HD 1998:39).

På motsvarande sätt, om ett konkursbo utifrån den affärsverksamhet som den utövar varit bokföringsskyldig, ska konkursboets bokföringsmaterial förvaras enligt bokföringslagen.

Boförvaltaren ska bevara konkursboets centrala bokföringsmaterial i 10 år från det att slutredovisningen godkänts. Närmare bestämmelser om de handlingar som ska förvaras finns i justitieministeriets förordning (502/2004).

Det centrala dokumentmaterialet omfattar åtminstone boförteckningen, gäldenärsutredningen, protokoll över borgenärssammanträdet och handlingar som gäller förfarandet för annat beslutsfattande, slutredovisningen, centrala handlingar vad gäller försäljning av egendom som är betydelsefull för konkursboet, konkursbobokföring vars förvaring inte omfattas av bokföringslagen samt revisionsberättelser, revisionsprotokoll och -promemorior som gäller bokföringen och förvaltningen.

Boförvaltaren ska se till att gäldenärens bokföringsmaterial och konkursboets dokumentmaterial förstörs på ett datasäkert sätt.

2

GRANSKNINGAR AV ETT KONKURSBO

2.1

Revision av ett konkursbo som fortsätter affärsverksamheten

Om ett konkursbo är bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen, fastställs revisionskyldigheten enligt revisionslagen (1141/2015).

2.2

Granskning av konkursboets förvaltning

I omfattande konkursbon ska en granskning av förvaltningen av konkursboet vilken grundar sig på konkurslagen alltid göras (KonkL 16:1 och 23:1). I övriga fall är det möjligt att med ett majoritetsbeslut av borgenärssammanträdet fatta beslut om granskningen av förvaltningen av ett konkursbo. När beslut att utföra granskningen fattas, bestämmer borgenärssammanträdet också vem som ska utföra den.

Också konkursombudsmannen kan utföra eller förordna en förvaltningsgranskning i ett konkursbo, då den sker med statliga medel. Om granskningen varit nödvändig för konkursboet, kan konkursombudsmannen ålägga boet att till staten betala tillbaka granskningskostnader i sin helhet eller partiellt.

Granskaren ska vara en revisor enligt revisionslagen eller en annan person som är lämplig och kompetent för uppdraget och oberoende av boförvaltaren. Enligt prövning av gäldenärssammanträdet är det möjligt att välja en revisor för gäldenärens verksamhetstid, om det inte finns skäl att misstänka att denna person inte är lämplig för uppdraget. Konkurslagen eller god boförvaltningssed innebär inte heller något hinder för att en granskare som utfört en särskild granskning av en konkursgäldenär i ett enskilt konkursbo ges till uppdrag att utföra förvaltningsgranskningen i samma konkursbo.

En revisor omfattas av de lagar och övriga bestämmelser som allmänt reglerar jävfrågor för revisorer. Om en annan granskare enligt dessa bestämmelser står i beroendeförhållande till boförvaltaren på så sätt att jäv uppkommer, kan inte han eller hon heller granska förvaltningen av de dödsbon som han eller hon skött. Ett beroendeförhållande kan uppkomma av att revisorn på upprepat sätt utför särskilda granskningar av gäldenärer i samma boförvaltares konkursbon. En ytterligare förutsättning för att jäv ska uppkomma är att den ekonomiska betydelsen av dessa särskilda granskningsuppdrag är större än ringa för revisorn.

En boförvaltare ska föra frågan om granskning av förvaltningen av ett konkursbo för behandling av borgenärssammanträdet, förutom om det är uppenbart onödigt, till exempel på grund av att boet är litet. Om boet har avsevärda tillgångar, ska en revisor användas som granskare i boet. Granskningen av förvaltningen av konkursbon som fortsätter affärsverksamheten ska omfatta boets verksamhet fram till dess att affärsverksamheten läggs ned.

En granskning av förvaltningen av ett konkursbo omfattar förvaltningen av boets tillgångar, penningrörelsen och bokföringen samt granskning av verksamheten på så sätt att det utifrån granskningsrapporten är möjligt att bedöma om boförvaltarens verksamhet varit förenlig med lagstiftningen och god förvaltningsmedel.

Borgenärerna beslutar om omfattningen på granskningen.

En grundläggande granskning omfattar granskning av 1) bokföringen och penningmedlen 2) efterlevnaden av redogörelseskyldigheten 3) utövandet av beslutsmakt 4) behörigheten i realisationsförfarandet och 5) boförvaltarens arvode.

En omfattande granskning omfattar utöver den grundläggande granskningen andra konstaterade särskilda mål som konstaterats inom ramen för uppdraget. Metoderna kan utgöras av bland annat:

- boets organisation och den interna övervakningen
- rapporteringen
- resultatet av rättegångarna
- förvaltning av pantsatt egendom, realisation och allokering av kostnaderna för dessa
- reaktioner på de särskilda granskarnas observationer
- resultatet av indrivningen av fordringar
- utövandet av affärsverksamhet och dess resultat
- utdelningsberäkningens riktighet och utbetalning av utdelning
- arbetstakten i bostredningen.

Vid beslut om en granskning ska borgenärssammanträdet också ta ställning till de granskningskostnader som betalas ur boets tillgångar. Vid borgenärssammanträdet ska beslut också fattas gällande huruvida granskningen ska göras med jämna mellanrum eller först då konkursförfarandet upphört. Om borgenärssammanträdet inte finner det nödvändigt att utföra en granskning, kan borgenären på egen bekostnad låta utföra en granskning. Revisionsberättelsen ska i så fall också överlämnas till konkursboet.

Granskaren rapporterar sina observationer till boförvaltaren. Revisionsberättelsen ges dock alltid till borgenärssammanträdet. God boförvaltningssed förutsätter att revisionsberättelsen fogas åtminstone till årsredogörelsen (se rekommendation 5). En boförvaltare ska överlämna revisionsberättelsen och eventuella revisionsprotokoll och -promemorior omedelbart efter att de färdigställts till borgenärsdelegationen och till de största borgenärerna.

Om någon av borgenärerna kräver eller om revisionsberättelsen i övrigt ger skäl till detta, kan en granskare vid behov kallas till borgenärssammanträdet för att höras.

Boförvaltaren har en skyldighet att i nödvändig utsträckning ge borgenärerna information om skötseln av penningmedlen i boet och förvaltningen. Boförvaltaren kan ge information muntligen, skriftligen eller på så sätt att borgenären eller gäldenären på egen hand tar del av boets dokument. Om det för att tillmötesgå en begäran av en borgenär eller gäldenär krävs mer utrednings- eller kopieringsarbete än vanligt, kan boförvaltaren ta ut en avgift för kopiering och översändande av materialet (KonkL 23:2). Enskilda borgenärer och gäldenärer har alltid rätt att på egen bekostnad granska boets penningrörelse och förvaltning.

Boförvaltaren behöver inte lägga fram de anteckningar eller dokumentutkast som han eller hon gjort. Boförvaltaren behöver inte heller lägga fram ärenden som omfattas av affärshemligheten till borgenärerna och inte heller till gäldenärerna, då dessa uppgifter inte på något sätt påverkar deras borgenärs- eller gäldenärsställning. En boförvaltare kan skjuta upp framläggandet av information till en borgenär eller gäldenär som är motpart till boet, om det är nödvändigt på grund av tunga skäl som anknyter till beredningen av en rättegång.

Boförvaltaren ska vid behov påminna gäldenären och borgenären om att de uppgifter som lämnas ut är sekretessbelagda.

Granskning av förvaltningen av ett konkursbo ska avskiljas från särskild granskning av konkursgäldenärens verksamhet, som är föremål för den separata rekommendationen 8.

3

OM BOFÖRVALTARENS TILLSYNSSKYLDIGHET OCH RÄTTEN TILL INFORMATION AV EN MEDFÖRVALTARE

En boförvaltare har till skyldighet att se till att konkursboets bokföring och finansförvaltning ordnas och övervakas på behörigt sätt.

En boförvaltare ska sköta sitt uppdrag med omsorg och genom att följa god boförvaltnings sed vid äventyr av ersättningsansvar. Han eller hon ska också i sitt uppdrag verka för borgenärernas gemensamma räkning. En boförvaltare ska i all sin boförvaltningsverksamhet förfara med sådan omsorg som enligt en objektiv bedömning kan förutsättas av en omsorgsfull person i en motsvarande ställning i en motsvarande situation.

Om det finns flera boförvaltare, kan förvaltningen delas mellan dem på det sätt som domstolen förordnat. I så fall ansvarar boförvaltaren i princip enbart för det egna uppgiftsfältet. Aktsamhetsplikten kan dock förutsätta att boförvaltaren, om ett särskilt skäl uppkommer, också i ett sådant fall övervakar andra boförvaltarens verksamhet och vidtar åtgärder då han eller hon upptäcker försummelser. Boförvaltaren har dock inte någon tillsynsskyldighet vad gäller en annan boförvaltares åtgärder. Ersättningsansvaret förutsätter till exempel att det funnits ett särskilt skäl att misstänka att boförvaltaren gjort sig skyldig till försummelser eller missbruk.

I synnerhet i stora konkursbon kan det vara ändamålsenligt att boförvaltningsuppgifterna delas mellan boförvaltarna. Om förvaltningen av boförvaltare inte delats med ett domstolsförordnande, är boförvaltarnas ansvar odelbart och boförvaltarna ska på tillräckligt sätt säkerställa att hela förvaltningen av boet är behörigt och i synnerhet för användningen av boets penningmedel. I så fall har varje boförvaltare ett ansvar som sanktioneras utifrån skadeståndsansvaret för boförvaltningsåtgärder som gäller hela konkursboet och följaktligen också för boförvaltningsåtgärder som medförvaltare vidtagit. En boförvaltare har följaktligen en skyldighet att se till att han eller hon är tillräckligt förtrogen med boets ärenden. Detta förutsätter i sista hand en möjlighet till tillsyn på eget initiativ av de åtgärder som en medförvaltare vidtar. Den sist nämnda ska inte se sådan tillsyn som ett uttryck för missförtroende, utan som en normal uppgift som hör till en annan boförvaltare.

Ett relativt allmänt tillvägagångssätt vid boförvaltning är att en av boförvaltarna sköter konkursboets penningrörelse och bokföring. Detta faktiska arrangemang som gäller förvaltningen av penningmedel i ett konkursbo leder dock inte till att en boförvaltare som inte deltar i finansförvaltningen befrias från sin skyldighet att övervaka att en annan boförvaltares åtgärder är ändamålsenliga.

Uppföljningen av penningrörelsen ska anordnas på så sätt att boförvaltaren kan fullgöra sin tillsynsskyldighet. Ett omsorgsfullt förfarande förutsätter att en boförvaltare som inte deltar i medelförvaltningen, regelbundet och tillräckligt detaljerat utifrån kontoutdragen och bokföringsverifikat eller motsvarande andra utredningar, förvissas sig om att hela förvaltningen av konkursboet är behörig, i synnerhet förvaltningen av penningmedel. Delegationen understryker att den boförvaltare som ansvarar för medelförvaltningen utan dröjsmål ska ge en medförvaltare alla de uppgifter som denne anser vara nödvändiga.

Boförvaltarens ansvar vid ett förfarande som orsakat skada av en medförvaltare har behandlats i avgörande HD 2001:70.

I Helsingfors, den 27 november 2018

Sami Uoti
ordförande

Harri Hämäläinen
sekreterare

BILAGA

Modell över en kontokarta och en redovisningsräkning